

Na kavi s profesorjem Melikom Nekaj spominskih utrinkov

Nataša Stergar

Tistim, ki smo se tako rekoč vsakodnevno družili s profesorjem Melikom, ni težko obuditi nekaj spominskih utrinkov nanj. Spomini segajo kar daleč nazaj v tretji letnik študija, ko smo študentje zgodovine bolje spoznali profesorja Melika. Njegova značilnost je bila neposrednost in seveda za tiste čase nenavadna odprtost. Prav nikoli ni nikomur odklonil pogovora ali prošnje za kakršno koli pomoč. Nekateri smo postali njegovi prijatelji že na ekskurziji na Ohrid, kjer je leta 1969 potekalo Jugoslovansko zborovanje zgodovinarjev. Takrat je postal profesor Melik del naše študentske družbe. Vedno se je udeleževal naših študentskih srečanj in obletnic Kosovske bitke, ki smo jo nekaj let slavili v Gorenji vasi.

Zelo živ spomin je na maj leta 1970, ko smo šli na znamenito ekskurzijo v Italijo. To je bilo pravo taborniško potovanje. Vsak večer smo postavili šotore in Vasja je ostal v mojem spominu kot napihovelec ležalnih blazin. Ker je slovel kot popolnoma nepraktičen človek, je znal tovrstne pomanjkljivosti premagati s humorjem.

Po moji diplomi in zaposlitvi v knjižnici Oddelka za zgodovino smo z Vasjo in nekaterimi kolegi redno vsak dan hodili na kavo. To je bil obred, ki sva ga z Vasjo ohranila do najine zadnje kave. Ob kavi so potekali raznovrstni pogovori, reševale so se zapletene zgodovinske teme, ob katerih se je izkazal kot imeniten pripovedovalec manj znanih zgodovinskih epizod, a tudi lastnih spominskih anekdot. O politiki se pred štiridesetimi leti nismo veliko pogovarjali. Vasja pa je zelo rad načenjal teme o literaturi, ki je bila ob zgodovini zagotovo ena njegovih velikih ljubezni. Bral je mnogo in nam ob kavi pripovedoval, kaj je prebiral. Zelo rad in seveda redno pa je prebiral podlistke v dnevnem časopisju. Njegovi spomini so, ko je beseda nanesla na tovrstno branje, vedno segli nazaj do otroških nadaljevanj, kot npr. Na ducat so ceneje, Lupinica. Te podlistke je imel skrbno izrezane in mi jih je posojal, da smo jih brali z našimi otroki.

Seveda pa je ob kavi beseda nanesla tudi na nedeljske družinske izlete, kjer je neizmerno užival ob Jelki, Živi in Ljubi. To zasvojenost z izleti je poskušal prenesti tudi na svoje vnuke in je vsako leto organiziral nekaj sedaj že avtomobilskih izletov.

Ob kavah in seveda obveznem 0,3 je tekla beseda še o marsičem. Živo mi je pred očmi njegovo veselje ob branju Asterikov, ki jih je načrtno zbiral in prebiral vnukom. Bil je tudi zares skrben dedek in je prevzel skrb za učenje latinščine pri svojih vnukih. Ob izidu slovenske priredbe Knauerjevega leksikona je bil ves navdušen, ne zaradi vsebine, temveč kako hitro je z njim Betko naučil abecedo.

Njegova velika strast pa je bilo zbirateljstvo. Zbiral je vse od računov tradicionalnih zapitkov ob ponedeljkih in torkih s kolegi Metodom Mikužem, Ferdom Gestrinom, Ignacijem Vojetom, Mirkom Stiplovškom in občasno Olgo Janša in mano. Ta srečanja so bila najprej pri Češnovarju in pozneje Pod lipco. Zbiral je tudi nalepke vinskih steklenic, zato smo mu jih prinašali z najrazličnejših potovanj. V zadnjih letih se je zelo pritoževal nad vrsto lepil, ki so jih uporabljali vinarji, ker nalepk tako rekoč nisi dobil s steklenice.

Profesor Melik je bil tudi zavzet zbiratelj znamk in se je vedno razveselil, ko smo mu v knjižnici pripravili raznovrstno zbirko znamk od vsepovsod. Ob znamkah se je vedno zelo razgovoril in segel nazaj v mladost, ko je začel z zbiranjem.

Mimo njegovih rok ni šla tudi nobena knjiga, če je bila kje pripravljena za odpis. Vedno je bil vesel, če so nas povabili npr. v Narodno banko po knjige, ki so jih hoteli zavreči. Ko sva prišla v knjižnico Narodne banke, je rekel: »Vzemi va kar vse, saj vidiš, kako lepe so vse te knjige, in kako bi trpel, če bi končale v Vevčah.« Ko je vzel v roke knjigo z že znano vsebino, se je ob njej razgovoril in vedno je vedel, zakaj je prav, da imamo to in to knjigo v naši knjižnici. Bil pa je tudi edini, ki je poznal predvsem starejšo literaturo iz naše knjižnice. Ni bilo dneva, da ga ne bi kdo povprašal: »Vasja, saj veš, pišem članek o tem in tem, kaj meniš, a je to v redu in kje bi še dobil kak podatek.«

Vasja je sovražil dolgovezne sestanke. Najino in naše sodelovanje pri večdesetletnem urejanju Zgodovinskega časopisa je potekalo pretežno ob kavi. Tako so se razvijali tudi drugi delovni projekti vse do obsežnega izbora Vasilijevega razprav in člankov pri Obzorjih.

Vedno in vsakomur je prebiral članke, razprave in popravljaj zgodovinske napake in bil tudi človek z izrednim poslušom za jezik. Velikokrat je rekel: »Cevc me je naučil, da ko prečrtaš v tekstu vse svojilne pridevnike, bo članek berljiv.« Tega se je zvesto držal. Pri sebi je imel vedno majhen svinčnik in majhne listke, kamor si je zapisoval vsa vprašanja, na katera naj bi kolegom posredoval odgovore, in vse obveznosti, ki jih je imel. Ni poznal podatkovnikov, ni se hotel računalniško izobraziti, užival je ob desetprstnem tipkanju na pisalni stroj.

Po upokojitvi je bil obred pitja kave vsak dan ob 10.30. Zanj je bila to obveznost, in če je slučajno manjkal, se je opravičil. Z leti se je kavopivska družba premešala, jaz pa sem ostala stalnica do najine zadnje kave. Kavi so se pridružili mlajši kolegi in uživali ob razgovorih. Vasja je bil neverjetno dober poslušalec in je mlajšim kolegom ob kavi rešil toliko problemov in jim s tem prihranil čas pri

iskanju literature, obiske arhivov. Vedelo se je, kje in kdaj pijemo kavo in kdor je potreboval Vasjo, se je javil v našem lokalu.

Zadnja leta je Vasja le redko še prihajal na fakulteto, večkrat mi je rekel: »Kaj naj pa hodim, generacije na fakulteti so se zamenjale, koga pa še poznam.« Tako sva se dobila kar na kavi vsak dan do moje upokojitve, potem pa redno ob sredah ob 10.30. Te kave so mu pomenile veliko. Vedno je spraševal po svojih kolegih in se veselil njihovih uspehov. Željan je bil družbe in tako mu je nekaj mlajših kolegov ostalo zvestih do konca. Tega je bil res vesel in to mu je polnilo baterije.

Zadnje najine kave so bile res že obred. Natakar je vedno brez naročila prinesel želeno in potem sva sedela kakšno uro in kramljala. Pripovedoval mi je, kako ponovno prebira literaturo, ki jo je bral kot otrok. Pod svobodnim soncem, Quo vadis in njegovi zagotovo najljubši knjigi Staretovo Občno zgodovino in Malovo Zgodovino Slovencev.

Zame, če premislim, so bile te kave učne ure, ker mi je vedno nehote predaval, svetoval in bil tudi odličen poslušalec. Ja, ob teh najinih srečanjih sem se veliko naučila, bila deležna veliko spodbud in pa veselja, ki ga je doživljal ob mojem strokovnem delu. Nikoli pa ni pozabil, da sem tudi mama in ob vseh praznikih je Roku in Katji daroval knjige in spremljal njuno šolanje in kasnejše poklicne uspehe.